

Література:

1. Блага Н. В. Управління проектами : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 152 с.
2. Заржевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
3. Фесенко Т. Г. Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій: навч. посібник. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2012. 181 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-71>

ЕВОЛЮЦІЯ РИТМУ КІНОМОНТАЖУ: ВІД КЛАСИЧНОГО ГОЛЛІВУДУ ДО ЦИФРОВОЇ ЕРИ

Рувинов Л. Р.

*студент I курсу магістратури
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Ритм кіномонтажу є одним із ключових елементів кінематографа, який формує темп розповіді, створює емоційну напругу й впливає на сприйняття фільму глядачем. Він відображає не лише технічний розвиток свого часу, а й актуальні естетичні тенденції, культурний контекст та очікування аудиторії. Від класичного Голлівуду 1920–1950-х років до епохи цифрових технологій ХХІ століття ритм монтажу істотно змінювався, еволюціонуючи від уповільненої й гармонійної манери до більш динамічного та фрагментованого стилю.

У період класичного Голлівуду монтаж характеризувався використанням так званого «невидимого» стилю, який забезпечував логічну послідовність та безперервність оповіді. Режисери, такі як Орсон Веллс, Девід Ворк Гріффіт та Вільям Вайлер, дотримувалися середньої тривалості кадру (ASL), що складала приблизно 10 секунд. Це сприяло формуванню плавного та розміреного ритму кінооповіді. Як приклад можна навести фільм «Громадянин Кейн» (1941), де Веллс використовував довгі плани, що акцентували увагу на деталях сюжету та майстерності акторської гри, дозволяючи глядачеві глибше інтегруватися в наратив. Такий підхід детально аналізується у роботі Карен Пірсон «Cutting Rhythms: Shaping the Film Edit,» де описуються особливості монтажу цього періоду [1, с. 156]. Розвиток даного стилю значною мірою обумовлювався технічними

обмеженнями, пов'язаними з трудомістким процесом плівкового монтажу, а також естетичною прихильністю до театральних традицій, які віддавали перевагу поступовому розгортанню дії.

У 1960-х роках Нова хвиля, зокрема французька, італійська та японська, стала визначальним етапом у розвитку монтажу. Жан-Люк Годар у фільмі «На останньому диханні» (1960) радикально скоротив середню довжину кадру (ASL) до 5–6 секунд, використовуючи різкі стрибки (jump cuts), які порушували традиційну безперервність і додавали динамічної хаотичності. Наприклад, у сценах діалогів між Мішелем і Патрісією монтаж свідомо обриває кадри, створюючи ефект імпульсивності та передаючи емоційний стан персонажів. Цей новаторський підхід можна зіставити з ідеями, описаними в книзі «In the Blink of an Eye» Уолтера Мерча, де пояснюється значення ритму й логіки в мистецтві монтажу [2, с. 165].

Експериментальна техніка стала проявом авторського стилю, в якому ритм монтажу використовувався для передачі суб'єктивного сприйняття часу та емоцій. Технічний прогрес того періоду, зокрема поява легших камер і портативних магнітофонів, значно спростили процес зйомки та сприяв сміливим експериментам у монтажі. Схожий підхід можна побачити й у роботах Франсуа Трюффо («На 400 ударів», 1959) та Мікеланджело Антоніоні («Пригода», 1960), де ритм фільму відображає внутрішні суперечності героїв та абсурдність сучасного світу.

На думку автора книги «Ритми нарізки: формування монтажу фільму» Карен Перлман, починаючи з 1970-х років, сучасний Голлівуд прискорив ритм монтажу через розвиток блокбастерів і технологій [1, с. 178]. Фільм «Щелепи» (1975, режисер Стівен Спілберг) став одним із перших прикладів, де сцени напруги мали ASL 4–5 секунд, що підсилювало відчуття тривоги та екшену. У 1990-х і 2000-х роках цей тренд досяг піку: у «Трансформерах» (2007, режисер Майкл Бей) середня тривалість кадру в екшен-сценах знизилася до 3 секунд, створюючи майже безперервний потік візуальних стимулів.

Цифрові нелінійні монтажні системи, такі як Adobe Premiere чи Final Cut Pro, дозволили режисерам легко маніпулювати ритмом, додаючи швидкі переходи, ефекти та накладання кадрів. Такий підхід відповідав запитам аудиторії, звиклої до стрімкого потоку інформації через телебачення, рекламу та інтернет. Проте критики, зокрема Девід Бордуелл, вказують, що прискорений ритм може призвести до втрати глибини оповіді, оскільки глядач не встигає осмислити події [3, с. 320]. Фільми на кшталт «Шаленого Макса: Дорога гніву» (2015, режисер Джордж Міллер) ілюструють спроби поєднати високу динаміку (середня тривалість кадру 3–4 секунди) із збереженням глибини змісту та чіткої драматургічної структури. Додаткові відомості про вплив цифрових технологій на монтаж у кіно можна знайти в

книзі Кена Дензигера «The Technique of Film and Video Editing: History, Theory, and Practice» [4, с. 234].

У цифрову еру (2010-ті – 2020-ті роки) ритм монтажу став ще більш фрагментованим і гібридним, інтегруючись із іншими медіа, такими як відеоігри, музичні кліпи та соціальні мережі. У фільмі «Скотт Пілігрим проти всіх» (2010, режисер Едгар Райт) ASL становить 2–3 секунди, а монтаж імітує стиль коміксів і відеоігор, із швидкими переходами, графічними вставками та ефектами, що відображають багатошаровість цифрової культури. Цей гібридний ритм дозволяє режисерам створювати інтерактивний досвід для глядача, адаптуючись до звичок аудиторії, яка звикла до миттєвого споживання контенту.

Платформи, такі як YouTube і TikTok, додатково вплинули на монтаж, скорочуючи тривалість кадру до 1–2 секунд у короткометражних роликах, що стало нормою для покоління Z. Водночас режисери, такі як Пон Джун-хо у «Паразитах» (2019), зберігають повільніший ритм (ASL близько 6 секунд) у драматичних сценах, демонструючи баланс між динамікою й глибиною, щоб уникнути поверхневості.

Цифрові технології також відкрили нові можливості для експериментів із нелінійним часом і ритмом. У «Дюнкерку» (2017, режисер Крістофер Нолан) монтаж переплітає три часові лінії з різними темпами, створюючи складну, але злагоджену структуру, де повільні плани чергуються зі швидкими екшен-сценами. Це дозволяє режисерові розкривати сюжет через ритмічну напругу, підкреслюючи психологічний стан героїв і драматургічний конфлікт.

На завершення слід підкреслити, що еволюція ритму кіномонтажу відображає взаємодію технологічних інновацій, естетичних тенденцій і змін у сприйнятті аудиторії. Від розміреного, гармонійного стилю класичного Голлівуду до фрагментованого, гібридного підходу цифрової ери кінематограф демонструє свою адаптивність. Ключові етапи – «невидимий» монтаж 1940-х, експерименти Нової хвилі, прискорення блокбастерів і багатошаровість цифрового кіно – ілюструють, як ритм став не лише технічним, а й художнім інструментом. Сучасний кінематограф балансує між швидкістю й глибиною, адаптуючись до цифрової культури, але зберігаючи здатність розповідати складні історії через монтаж. Ці зміни демонструють адаптивність кіно як форми мистецтва, що еволюціонує поруч із суспільними та технологічними перетвореннями, водночас зберігаючи свою естетичну значущість і вплив на глядачів.

Література:

1. Pearlman K. Cutting Rhythms: Shaping the Film Edit. – Focal Press, 2009. 156 p., 178 p.
2. Murch W. In the Blink of an Eye. – Silman-James Press, 2001. 165 p.

3. Бордуелл Д., Томпсон К. Мистецтво кіно: Вступ / пер. з англ. О. Соловей; наук. ред. І. Бойко. – Київ : Академія, 2018. – 320 с.

4. Dancyger K. The Technique of Film and Video Editing: History, Theory, and Practice. – Routledge, 2018. 234 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-72>

МЮЗИКЛ ЯК СУЧАСНА ТА ЕФЕКТИВНА ФОРМА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Рудий Д. Ю.

*аспірант кафедри мистецтвознавства
та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
Науковий керівник: **Татарнікова А. А.**
доктор мистецтвознавства, доцент
завідувач кафедри мистецтвознавства
та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Створення у наш час нових творів українських авторів, численні постановки та їхня популярність свідчать про те, що в умовах сучасної соціокультурної ситуації мюзикл, рок-опера та похідні від них жанри не лише не вичерпали свій потенціал як синтетичні поліжанрові твори, а й демонструють великі перспективи розвитку.

У процесі «інтегративних» взаємодій, що відображають характерний жанрово-стилістичний синтез епохи постмодерну, починаючи від творчих досягнень Ендрю Ллойда Веббера (кінець 1960-х – 1980-ті рр.), сучасні українські композитори та режисери розглядають зазначені жанри як форми для передачі серйозного (зокрема, сакрального) змісту. Підтвердженням інтересу до цих творів стала прем'єрна вистава знаменитої рок-опери «Ісус Христос – Суперзірка» в Одесі у лютому 2024 року, яка й досі залишається значущим культурним і музичним явищем ХХ–ХХІ століть.

Світ людських пристрастей, протиріч і відчайдушного прагнення знайти рівновагу між спокусою і моральною відповідальністю відкрив перед глядачем режисер-постановник Денис Рудий у музичному спектаклі «Сукня». У прем'єрній постановці, яка відбулася в Одесі у листопаді 2024 року, кожний образ і кожен рух на сцені є метафоричним, а сукня стає